

แนวคิดทางพระพุทธศาสนา พละ 5: การประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัด
การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21
FIVE MENTAL POWERS OF THE BUDDHISM CONCEPT: APPLICATION OF
EDUCATIONAL DEVELOPMENT FOR NURSING STUDENTS IN 21ST
CENTURY LEARNING

ยงยุทธ แก้วเต็ม* ญัตถพรณ์ ปัญจันธ** ถาวร ล่อกา***

กาญจนาณัฐ ทองเมืองธัญเทพ****

Yongyuth Kaewtem, Nutthaporn Panchakhan, Thaworn Lorga,
Kanjananat Tongmuangtunyatep

Received: February 06, 2019

Revised: March 008, 2019

Accepted: March 23, 2019

บทคัดย่อ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการคิด วิเคราะห์ การส่งเสริมให้
ผู้เรียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา รู้จักการทำงานเป็นทีมตามนโยบาย
การศึกษาไทย 4.0 ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงและนำไปประยุกต์ใช้ใน
สถานการณ์ต่างๆ ได้ สอดคล้องกับพุทธญาณวิทยาที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาปัญญาจากการ

* Department of Community Health Nursing, Boromrajonani College of Nursing
Nakhon Lampang.

** Department of Community Health Nursing, Boromrajonani College of Nursing
Nakhon Lampang.

*** Department of Community Health Nursing, Boromrajonani College of Nursing
Nakhon Lampang.

**** Maternal-Child Nursing and Midwifery Department, Boromrajonani College of
Nursing, Chainat.

ลงมือปฏิบัติหรือภาวนามยปัญญาซึ่งเป็นปัญญาขั้นสูงนอกเหนือจากปัญญาที่เกิดจากการอ่าน และการฟังหรือสุดตมยปัญญาซึ่งเป็นปัญญาขั้นต้น และปัญญาที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์หรือ จินตมยปัญญาซึ่งเป็นปัญญาขั้นกลาง โดยการพัฒนาปัญญาต้องเกิดร่วมกับการพัฒนาศรัทธา วิริยะ สติ และสมาธิ ตามหลักพละ 5 จึงจะเกิดผลดี แต่ปัจจุบันผู้เรียนมีปัญหา 1) กระบวนการ คิดวิเคราะห์ 2) สติในการเรียนรู้ 3) การเข้าใจบทบาทตนเองอย่างลึกซึ้ง 4) การควบคุมตนเอง 5) ศรัทธาและเป้าหมายที่จะบูรณาการไปสู่ผลการเรียนรู้ทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้แนวคิดพละ 5 มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ 1) ศรัทธา: เลือก/พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศรัทธาต่อ การเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในวิชานำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเอง 2) วิริยะ: พัฒนา เครื่องมือและขั้นตอนการเรียนรู้ เพื่อนำสู่ สติ สมาธิ การเพียรพยายามเพื่อแสวงหาความรู้ทั้งวิธี นิรนัยและอุปนัย 3) สติ: กำหนด กำกับและทวนสอบผลการเรียนรู้โดยผู้เรียนซึ่งเป็นการพัฒนา สติให้เกิดการตระหนักรู้ตนเองด้วยการรู้คิดอย่างมีความหมาย 4) สมาธิ: สร้างบทโต้ตอบ สนทนาระหว่างอาจารย์กับผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการสื่อสารส่งเสริมทำให้ผู้เรียน ไม่ฟุ้งซ่าน มีจิตกำหนด จดจ่ออยู่กับการสื่อสารในขณะเรียนรู้ ส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจใน การเรียน รวมทั้งการใช้แนวคำถามที่กระตุ้นกระบวนการคิดและการเชื่อมโยงความรู้ 5) ปัญญา: จัดประสบการณ์จริงให้นักศึกษาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจากสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นปัญญาในระดับที่สูงขึ้น

คำสำคัญ: พละ 5, การพัฒนาการจัดการศึกษา, การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

Nowadays 21st century learning emphasizes on human thought and analysis to enhance the inspiration of learners to solve the problems and team work knowledge as Thai education 4.0. This will help the learners for transferability of knowledge and skills. According to Buddhist epistemology which emphasized the learners to develop their wisdom from supreme practice or enactive transforming that upper level than both reading and listening (elementary practice) and analysis (intermediate practice). Enactive transformation occurred with development of confidence, energy or effort,

mindfulness and concentration as five mental power of the Buddhism. However the Students were five problems to identify those were 1) Analysis process 2) Consciousness in learning 3) Deep understand on themselves 4) Self-regulation and 5) Faith and goal: learning outcomes

The instructor applied the concept of five mental power to develop the educational for nursing students. There were: 1) Confidence: select/develop the learning media to promote the learner's faith to self-regulation. 2) Effort: develop tools and guideline to help the learner got mindfulness and concentration by searching for both deduction and induction method. 3) Mindfulness: provide and verify the learner's outcome which develop their consciousness to self-awareness and meaningful discovery learning. 4) Concentration: Communicative didactic dialogues to emphasize the communicative skill, be conscious of learning for their inspiration and questioning method to stimulate their thinking process and linked to analysis. 5) Wisdom: prepare the real experience from the real situation to promote the linked skill knowledge that gave rise to the higher wisdom.

Keywords: Five Mental Powers, Application OF Educational Development, 21ST Century Learning.

1.บทนำ

นโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงโดยใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อการขับเคลื่อนประเทศ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมกำลังคนให้พร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยตามนโยบาย “การศึกษาไทย 4.0” โดยจัดการศึกษาด้วยการบูรณาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมที่กำลังจะก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลที่เน้นนวัตกรรมและการแข่งขันที่สูงขึ้น (National Institute for Child and Family Development, Mahidol University, 2015) นอกจากนี้ทักษะของบุคคลที่จำเป็นในยุคเศรษฐกิจ 4.0 ได้แก่ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน ความฉลาดทางอารมณ์ การรู้จักประเมินและการตัดสินใจ ความ

ยึดหยุ่นทางความคิด (Kraiyaod Pattarawat, 2016) ดังนั้นในระบบการศึกษาควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะที่หลากหลายทั้งทางปัญญาและทางการสื่อสารที่ไม่ได้เน้นแต่เพียงการเป็นบุคคลที่เก่ง มีความรู้ มีความเฉลียวฉลาดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องการบุคคลที่ดี มีความฉลาดทางอารมณ์ มีคุณธรรม จึงจำเป็นต้องมีหลักธรรมะเป็นเครื่องกำกับในการเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย

ในปัจจุบัน พบว่าระบบการศึกษาเน้นที่การเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาในขณะที่ผู้เรียนนั้นยังไม่สามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งการเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่างๆ ที่จำเป็นโดยเฉพาะทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา รู้จักตัวเอง ควบคุมตนเอง เป้าหมายคือพัฒนาการของผู้เรียนที่ครบทุกด้านและด้านพหุปัญญา (Vicharn Panich, 2015) นอกจากนี้ในการศึกษาปัญหาการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง พบว่า นักศึกษาพยาบาลยังขาดทักษะต่างๆ เช่น กระบวนการคิดวิเคราะห์ การแก้ไขปัญหา การควบคุมตนเองด้วยสติ ความมุ่งมั่น ความคิดสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ๆ รวมถึงการมีศรัทธาและเป้าหมายที่จะบูรณาการสิ่งต่างๆ ไปสู่ผลสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา (Boromrajonani College of Nursing Nakorn Lampang, 2015) จึงมีความจำเป็นต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการฝึกปฏิบัติจริงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง พละ 5 ซึ่งเป็นพลังแห่งความสำเร็จที่จะนำพาบุคคลให้เกิดการค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างแท้จริง (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996) เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติจริง ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้เห็นและกระตุ้นกระบวนการคิดด้วยตนเอง ด้วยเหตุผลของปัญหาของผู้เรียนในระบบการศึกษาจึงเป็นที่มาของการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่อง พละ 5 ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การปรับระบบคิด ระบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติในสถานการณ์ต่างๆ ได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิดทางพระพุทธศาสนา: พละ 5 ในการพัฒนาการจัดการศึกษากับผู้เรียนให้มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ในศตวรรษที่ 21

3.วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

3.1) แนวคิดไทยแลนด์ 4.0 กับระบบการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การศึกษาในยุค Thailand 4.0 นอกเหนือจากการให้ความรู้ในเชิงวิชาการแล้วยังต้องส่งเสริมให้บุคคลมีความรักที่จะเรียน มีคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การศึกษาควรเร่งดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะที่สามารถปฏิบัติได้จริงโดยเน้นผู้เรียนเป็นฝ่ายแสวงหาความรู้เอง รวมถึงการผลิตองค์ความรู้และนวัตกรรมในอนาคต (Kriengsak Chareonwongsak, 2016) และการพัฒนาระบบการคิดในศตวรรษที่ 21 ก็มุ่งเน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเพราะคนเก่งเพียงอย่างเดียวยังไม่พอแต่จะต้องมีจริยธรรมเป็นเครื่องหนุนเสริมด้วยจึงจะเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิต อีกทั้งผู้เรียนยังควรมีคุณลักษณะของการเป็นนักคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ประสานความร่วมมือ การรู้จักใช้ข้อมูลข่าวสาร เป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม มีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

3.2) แนวคิดหลักธรรมะ: พละ 5 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

พละ 5 คือ ธรรมอันเป็นกำลังหรือธรรมที่เป็นใหญ่ในกิจของตน เป็นใหญ่ในการกระทำหน้าที่ของตน ทำให้บุคคลมีศรัทธา ไม่มีความเกียจคร้าน ไม่มีความประมาท ไม่มีความฟุ้งซ่าน และ ไม่มีความหลง เป็นพลังทำให้เกิดความมั่นคง ได้แก่ 1) ศรัทธา(สัทธา) หรือ ความเชื่อ (Confidence) คือ ความเชื่อมั่นในสิ่งที่ดีงาม เชื่อมั่นว่าบุคคลที่ประกอบแต่กรรมดีย่อม

ได้รับผลดี เชื่อมั่นว่าการเรียนรู้ที่ดีคือการค้นพบความรู้ด้วยตนเองผ่านการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้จริงโดยอาศัยแรงบันดาลใจภายในตัวบุคคลนั้น 2) วิริยะ หรือ ความเพียร (Energy; Effort) คือ ความเพียรพยายาม ถ้าปรารถนาจะทำการสิ่งใดให้สำเร็จแล้ว ก็มีความเพียรพยายามกระทำไปไม่ท้อถอย มีความเพียรในการเรียนรู้และพัฒนาความรู้ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ 3) สติ หรือ ความระลึกได้ (Mindfulness) คือ ความไม่ปล่อยการคุมใจไว้ได้ ระลึกรู้ตนเองอยู่เสมอว่ากำลังทำอะไร เป็นผู้มีจิตใจที่มั่นคงและควบคุมจิตใจให้เป็นสมาธิได้ง่าย 4) สมาธิ หรือ ความตั้งใจมั่น (Concentration) คือ การทำให้ใจสงบแน่วแน่ไม่ฟุ้งซ่าน การมีจิตกำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ มีใจจดจ่ออยู่กับงานนั้นๆ 5) ปัญญา หรือ ความรู้ที่แจ้งชัด (Wisdom; Understanding) คือ ความรู้ ความเฉลียวฉลาดสามารถเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ พละ 5 เมื่อฝึกแล้วจะส่งผลให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่เชื่อมั่นในตนเอง มีความเพียรพยายามสูง มีสติรู้ตัวอยู่เสมอ มีสมาธิในการทำงาน มีสติปัญญาดีและเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีพลังจิตเข้มแข็ง ควบคุมตนเองได้ มีการตัดสินใจที่ดี เป็นผู้ที่มีการวิจรณญาณและเข้าใจสถานการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง (Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 1996)

3.3) แนวคิดพละ 5 ในประเด็นปัญญาที่นำไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในเรื่องของปัญญามี 3 ประการ คือ สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา ซึ่งปัญญา คือ ความฉลาดรอบรู้ ความเข้าใจชัดในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ทั่วถึงเหตุผล รู้อย่างชัดเจน รู้จักกาลเทศะ การพัฒนาปัญญา 3 ประการ ได้แก่ 1) สุตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการได้ฟัง อ่าน การเรียนรู้เรื่องราวผู้อื่น เป็นการสร้างปัญญาขั้นแรกของมนุษย์ เป็นปัญญาที่เกิดจากความเชื่อที่ได้ยินมาหรือสอนต่อกันมา 2) จินตมยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการเอาสุตมยปัญญาที่ได้เรียนรู้มาพิจารณาว่า มีเหตุผลควรเชื่อถือได้หรือไม่ ปัญญาที่สำเร็จโดยการคิดพิจารณา ปัญญาที่ได้จากการคิดใคร่ครวญ 3) ภวานามยปัญญา เป็นปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจนรู้แจ้งเห็นจริงด้วยตนเอง เป็นปัญญาที่แท้จริงที่ต่อยอดจาก สุตมยปัญญาและจินตมยปัญญา โดยภวานามยปัญญาในทางโลกคือการลงมือทำในสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เชี่ยวชาญจนแตกฉานซึ่งการพัฒนาปัญญาต้องพัฒนาจิตและปัญญาควบคู่กันไปและใช้ปัญญาทั้ง 3 ประการนี้อย่างสมดุล การประยุกต์ใช้พละ 5 ในการเรียนรู้จะเน้นปัญญาที่เรียกว่า "ภวานามยปัญญา" คือ ปัญญาที่เกิดจากการปฏิบัติจริง มีการพร่ำสอนตนเองอยู่เสมอโดยอาศัยความมีวิริยะอุตสาหะ มีขันติและความอดทน มีสติที่จะ

ควบคุมตนเอง ผู้เรียนทางการพยาบาลควรเน้นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้และการใช้สัญญาณการเรียนรู้ในรายวิชาการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ที่พบว่าการเรียนรู้จากการกระทำที่ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นการเชื่อมโยงความรู้ในเชิงวิชาการลงสู่การปฏิบัติ ช่วยเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในอนาคต และจะนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สัมฤทธิ์ผลได้ (Thaworn Lorga et al., 2016)

4. บทวิจารณ์และข้อเสนอแนะ: แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษา

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งแนวคิด พละ 5 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางการศึกษาของผู้เรียน มีการประยุกต์ใช้ความรู้ในระดับที่พัฒนาต่อยอดในระดับที่สูงขึ้น ดังนี้

4.1) ศรัทธา: การเลือก/พัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศรัทธาต่อการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งในวิชา เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Regulation) สร้างให้เกิดปัญญาและการมีสติอย่างสมบูรณ์ สำหรับสื่อการสอนมีหลายประเภท (Siripat Jessasaviraj, 2007) ได้แก่ 1) สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ คู่มือ แผนการเรียนรู้ หนังสือ ใบงาน 2) สื่อบุคคลที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้นับเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญโดยเฉพาะการโน้มน้าวจิตใจของนักเรียนเพราะสื่อบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีจะสร้างศรัทธาให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลที่ต้องการจะเป็นพยาบาลที่ดีตามแบบอย่างของตนเองศรัทธา 3) สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ หุ่นจำลอง 4) สื่ออุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องบันทึกเสียง 5) สื่อบริบทที่ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่าง ๆ ห้องปฏิบัติการ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ในชุมชนที่เป็นสถานที่จริง 6) สื่อกิจกรรม หรือกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ ได้แก่ บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การทำโครงการ สื่อทั้ง 6 ประเภท ครูผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชาของตนเพื่อสร้างศรัทธาต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะสื่อที่สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนสำหรับการสอนนักศึกษาพยาบาลสามารถใช้สื่อประเภทบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี สื่อบริบท รวมถึงสื่อกิจกรรมที่เป็นใบงานหรือโครงการซึ่งจะช่วยสร้างศรัทธาต่อการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้การศรัทธาในวิชาชีพจะส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนจนนำไปสู่การรู้คิด และนำไปสู่กระบวนการทางปัญญาการที่จะฝึกนักศึกษาพยาบาลให้มีศรัทธาต่ออาตaylorฝึกฝนจนเกิดความสามารถในการกำกับตนเอง (Self-Regulation) แต่ศรัทธาต้องอยู่บนพื้นฐาน

ของการไม่มงาย ต้องมี “กาลามสูตร” และ “โยนิโสมนสิการ” คือ การทำในใจโดยแยบคาย การคิดพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตรวจสอบตัวเองและความเชื่อ (คิดเป็น คิดถูก คิดมีเหตุผล ผ่านการเจียรไนทางความคิด ผ่านการไตร่ตรอง) โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเมื่อมี “ศรัทธา” แล้วต้องมี “ปัญญา” กำกับอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อมีความเชื่ออย่างเดียวโดยไม่มี ปัญญาก็จะเป็นความเชื่อที่มงายปราศจากเหตุผล นอกจากนี้ความศรัทธาที่ถูกต้องจะนำไปสู่ ความผูกพันระหว่างความสุขและการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกกับการเรียน (Student Engagement) ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนที่ดีจะใช้กระบวนการ เรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระสำคัญของการเรียนรู้ในระหว่างการทำ กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ฝังลึกเป็นความรู้ความเข้าใจและทักษะติดตัว ตลอดไป (Vichai Wongyai And Marut Pataphon, 2015)

4.2) วิธีระ: พัฒนาเครื่องมือและขั้นตอนการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดวิธีระ พยายาม ค้นหาคำตอบ การเพียรพยายามเพื่อแสวงหาความรู้ทั้งวิธีนิรนัยและอุปนัย ผู้สอนไม่ควรสอนให้ เน้นแต่การท่องจำแต่ควรเน้นให้ผู้รู้จักวิธีค้นหาคำตอบทั้งวิธีอนุมานและอุปนัย กล่าวคือ

1) วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) เป็นการสอนที่เริ่มจากกฎ หรือ หลักการต่าง ๆ แล้วให้ผู้เรียนหาหลักฐานเหตุผลมาพิสูจน์ยืนยัน เป็นการวิจัยเพื่อพิสูจน์ทฤษฎีที่มีอยู่แล้วว่าใช้ได้หรือไม่ โดยการใช้ข้อมูลในปัจจุบันไปทดสอบยืนยันโดยผ่านการวิจัย วิธีการ สอนแบบนี้ฝึกหัดให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผลไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ จนกว่าจะพิสูจน์ให้เห็นจริง เมื่อ ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ กฎ ข้อสรุป แล้ว ผู้สอนจึงค่อยเสนอสถานการณ์ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

2) วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method) เป็นการสอนจากรายละเอียดปลีกย่อย ไปหากฎเกณฑ์ กล่าวคือ เป็นการสอนแบบย่อไปหาส่วนรวมหรือสอนจากตัวอย่างไปหา กฎเกณฑ์ หลักการ ข้อเท็จจริง หรือข้อสรุป โดยการให้นักเรียนทำการศึกษา สังเกต ทดลอง เปรียบเทียบ แล้วพิจารณาค้นหาคำตอบที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันจากตัวอย่างต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อสรุปซึ่งคล้ายคลึงกับการวิจัยเพื่อพัฒนาทฤษฎีใหม่ สร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้าง สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะแก้ไขทฤษฎีที่มีอยู่เดิมๆ

จากการสอน ทั้ง 2 วิธี ครูผู้สอนควรมีบทบาท คือ 1) ให้บริบทการเรียนรู้ที่มีความหมาย เพื่อสนับสนุนแรงจูงใจภายในผู้เรียนและการควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) สร้างรูปแบบการ เรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่รู้แล้วไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ คือให้เรียนรู้จากสิ่งที่มีประสบการณ์มาก่อน

ไปสู่สิ่งที่เป็นเรื่องใหม่ 3) สร้างความสมดุลระหว่างการเรียนรู้แบบนิรนัยและอุปนัยให้มีความสมดุลในการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาทั้งสองแนวทาง 4) เน้นประโยชน์ของความผิดพลาดเพื่อผู้เรียนได้หาวิธีแก้ไขข้อผิดพลาดไปสู่เป้าประสงค์นั้นได้ถูกต้อง 5) ให้ผู้เรียนแสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้ตามสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน และผู้สอนต้องสร้างสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้เรียน กล่าวคือ ครูผู้สอนที่มีความรักเมตตาต่อศิษย์มากเกินไปหากได้รับมอบหมายให้ดูแลนักศึกษาที่ไม่มีความกระตือรือร้นก็จะเพิกเฉยและไม่ใส่ใจต่อคำถามที่ใช้กระตุ้นการเรียนรู้ เพราะคิดว่าผู้สอนต้องเฉยในวินาทีสุดท้ายอย่างแน่นอน ในทางกลับกันหากนักศึกษาได้รับมอบหมายให้อยู่กับครูผู้สอนที่มีความเข้มงวดจนเกินไป ผู้เรียนจะเกิดความท้อแท้ เหนื่อยล้าหากผู้เรียนคนนั้นไม่มีความอดทนเพียงพอหรือขาดหลักความเพียรในเรื่องพละ 5 ก็จะกลายเป็นบุคคลที่ท้อแท้ไม่สนใจการเรียนรู้ต่อไปเช่นกัน (Boromrajonani College of Nursing Nakorn Lampang, 2015) ดังนั้นบทบาทผู้สอนจึงเป็นความท้าทายในการสร้างบทบาทและสถานการณ์ที่สมดุลอย่างเหมาะสม เน้นการเป็นต้นแบบที่ดี เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ในเชิงบวกและสะท้อนความรู้ในเชิงวิชาชีพกับผู้เรียน

3) สติ: กำหนด กำกับและทวนสอบผลการเรียนรู้โดยผู้เรียนซึ่งเป็นการพัฒนาสติให้เกิดการตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness) ด้วยการรู้คิดอย่างมีความหมาย หากจะเปรียบความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Regulation) การตระหนักรู้ตนเอง (Self-Awareness) การเรียนรู้โดยการค้นพบอย่างมีความหมาย (Meaningful Discovery Learning) ดังกล่าวของผู้เรียนนั้นก็เปรียบเสมือนกับการใช้พละ 5 โดยเฉพาะตัว สติ เพราะสติเปรียบเสมือนกับหัวลูกศรที่วิ่งด้วยความแหลมคม มุ่งตรงเข้าสู่เป้าหมายด้วยความเฉลียวฉลาด แต่ลูกศรก็ต้องมีความสมดุลพร้อมด้วยกำลังแรงของพละ 5 ที่เกี่ยวข้องที่เมื่อยิงออกไปจากคันศรก็จะพุ่งเข้าสู่เป้าหมายได้อย่างถูกต้อง โดยศรัทธา/สัทธา-ปัญญา เป็นพละที่ควบคู่กันประดุจปีกลูกศรถ่วงสมดุลให้แกกันและกัน คอยพยุงปลายลูกศรให้แล่นตรง ส่วนวิริยะ คู่กับสมาธิ จะช่วยพยุงด้านข้างของลูกศร แต่หากมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากเกินไปลูกศรก็ขาดความสมดุลไม่แล่นตรงพลาดเป้าหมายไป หรือแม้แต่ถ้ามีสติมากเกินไปก็จะตื่นตัวระแวงเกินปกติ ดังนั้นพละ 5 เปรียบเสมือนผู้มีพลังที่แข็งแกร่ง ว่องไว มุ่งสู่เป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจึงควรสังกัสสภาวะภาพของตนเองตามแนวคิดพละ 5 ให้เกิดความสมดุลและมีความพอดี

โดยแนวคิดหลักธรรมะทางพระพุทธศาสนาพละ 5 ในเรื่องสติ จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีสติในการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในบทบาทตนเองอย่างลึกซึ้งในการเรียนรู้รวมทั้งในเรื่องการควบคุมตนเอง ด้วยเหตุที่การประยุกต์ใช้แนวคิดพละ 5 จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศรัทธาอย่างถูกต้อง มีความสามารถในการควบคุมตนเองอย่างมั่นใจ (Self-regulation) เพื่อให้เกิดปัญญาและนำไปสู่การมีสติอย่างสมบูรณ์ คำว่า มีสติอย่างสมบูรณ์คือ การตระหนักรู้ตนเอง (Self-awareness) เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติในสถานการณ์จริงจนเกิดเป็นปัญญาเกิดการปรับระบบคิดตนเอง เกิดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งการชี้แนะให้ผู้เรียนมีความสามารถในการควบคุมตนเองอย่างเหมาะสมด้วยหลักพละ 5 นั้น มีความสำคัญเพราะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้ต้องการเพียงคนเก่งเท่านั้นแต่ต้องการคนที่ดีมีสติที่จะควบคุมตนเองทั้งการศึกษา ค้นคว้า การเรียนรู้ด้วยตนเอง การตรวจสอบความถูกต้องในสิ่งที่ตนเองเรียนรู้และนำมาสอบทานหรือตรวจสอบความถูกต้องกับอาจารย์เพื่อยืนยันสิ่งที่ตนเองรู้ (เหมือนการฝึกสติในทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าการสอบทานอารมณ์) นอกจากนี้ยังรวมถึงความสามารถในการที่จะตรวจสอบผลงานของตนเองก่อนส่งมอบให้อาจารย์ผู้สอนอีกด้วย ตัวอย่างเช่น นักศึกษาพยาบาลจะต้องทำการพยาบาลประจำวันของผู้ป่วย ซึ่งต้องมีการค้นคว้าอย่างเป็นระบบ การทบทวนข้อมูลที่ต้องถูกต้องเกี่ยวกับทฤษฎีกับอาการของผู้ป่วย การเขียนรายงานที่ต้องถูกต้อง หากนักศึกษาที่มีความสามารถในการควบคุมตนเอง จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของงานก่อนส่งมอบให้กับอาจารย์ ไม่ใช่การผลักภาระหน้าที่การตรวจสอบนั้นให้กับอาจารย์แต่เพียงฝ่ายเดียว กรณีดังกล่าวถ้าหากนักศึกษาได้ใช้ความสามารถในการควบคุมตนเองในการเรียนจะเป็นประโยชน์หรือสร้างคุณค่าทางการศึกษาให้เกิดขึ้นอีกด้วย

สำหรับการกำหนด กำกับและทวนสอบผลการเรียนรู้โดยผู้เรียนเพื่อสร้างให้เกิดสติ ประกอบด้วย การที่ครูผู้สอนต้องกำหนดสิ่งที่เป็นผลลัพธ์จากการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ไว้ตั้งแต่แรกเพื่อให้ผู้เรียนได้รับทราบ ว่า จุดหมายสุดท้ายของการเรียนนั้นต้องการให้บรรลุมาตรฐานผลการเรียนรู้อย่างไรบ้าง เช่น คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ด้านทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงทักษะทางวิชาชีพ เพื่อสะท้อนให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ถึงเป้าหมายของการเรียนที่จะต้องบรรลุตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะตามแนวคิดการเรียนรู้

แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง ที่พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะตามแนวทางการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองมีความฉลาดทางสุขภาวะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (Sang ChotBoon, Prayoon Boonchai and Sumran Kumjudpai, 2017) แสดงว่าการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งการสังเกต การตัดสินใจ การมีปฏิกิริยาต่อตนเอง การกำหนดเป้าหมายการเรียนของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

4) สมาชิก: สร้างบทโต้ตอบสนทนาระหว่างอาจารย์กับผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ (Communicative Didactic Dialogues) ที่เน้นทักษะการสื่อสารส่งเสริมทำให้ผู้เรียนไม่ฟังผ่าน มีจิตกำหนด จดจ่ออยู่กับการสื่อสารในขณะเรียนรู้ ส่งเสริมการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนและส่งเสริมการสร้างศรัทธาด้วยการใช้แนวคำถาม (Questioning Method) ที่กระตุ้นกระบวนการคิดและการเชื่อมโยงความรู้ที่นำไปสู่การคิดไตร่ตรอง การใช้คำถามเป็นเทคนิคสำคัญในการแสวงหาความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นกลวิธีการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิด การตีความ การไตร่ตรอง และนำไปสู่การปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้ การถามช่วยพัฒนาความคิดใหม่ ๆ ช่วยขยายทักษะการคิด ทำความเข้าใจให้กระจ่าง ก่อให้เกิดการทบทวน การเชื่อมโยงระหว่างความคิดต่างๆ ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเกิดความท้าทาย โดยผู้เรียนจะเรียนรู้จากการคิดเพื่อสร้างข้อคำถามและคำตอบด้วยตนเอง

การใช้คำถามในการสอน คือ การบูรณาการเพื่อพัฒนาไปสู่การคิดไตร่ตรอง (Reflective Thinking) และโครงสร้างกระบวนการคิด ช่วยให้ผู้เรียนได้ไตร่ตรองความเข้าใจของตน สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงการเรียนรู้ คำถามที่ดีสามารถพัฒนาความคิดผู้เรียนในเชิงเหตุผล วิเคราะห์ วิจัย สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเพื่อจะตอบคำถามซึ่งในทางวิชาชีพการพยาบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับเทคนิคการสอนแบบใช้คำถาม ได้แก่ 1) การทำบรรยากาศให้ดี เป็นมิตร ให้เกียรติ ไม่คุกคามผู้เรียนให้รู้สึกถูกกดดัน ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายในเชิงบวกโดยยึดหลัก ASA (Attentive, Smile, Acknowledge) = มองหน้าตั้งใจฟัง ยิ้มบ่อยๆ ชมเมื่อตอบถูก (เช่น เก่งมาก ดีมาก เห็นด้วย) แต่เมื่อตอบผิดควรมีแนวคำถามสะท้อนคิด เช่น “ทำไมคิดอย่างนั้น” พร้อมทั้งแก้ไขแนวคิดที่ถูกต้องและยึดมั่นในใจเสมอว่าคำตอบในทางคลินิกไม่เคยมีคำตอบเดียว 2) เลือกคำถามที่ดีและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ เลือกคำถามปลายเปิดโดยใช้คำว่า “ทำไม อย่างไร เพราะเหตุใด” ให้นักศึกษาคิดคำตอบเอง พร้อมทั้งแนะแนวการคิดนำทางให้ผู้เรียนโดยใช้คำถามที่นักศึกษาจะต้องนำความรู้

พื้นฐานมาประยุกต์ใช้ 3) ใช้เทคนิคการถามที่ชัดเจนไม่กำกวม เลือกคำถามกว้างๆ ควรถามทีละคำถามและให้เวลาผู้เรียนได้คิดอย่างน้อย 10 วินาที หรือตั้งคำถามแล้วรอคำตอบ ควรหลีกเลี่ยงคำถามนำ ได้แก่ “ใช่ ไม่ใช่” คำถามให้เดา หรือ คำถามชี้แนะ เป็นต้น

นอกจากนี้การตั้งคำถามแบบโซเครติค (Socratic Method) วิธีสอนแบบนี้ใช้การตั้งคำถามให้นักเรียนคิดหาคำตอบหรือตอบปัญหาด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนจะกระตุ้นให้นักเรียนนึกถึงเรื่องต่างๆ ที่เคยเรียนแล้ว นักเรียนจะเรียนด้วยการพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้องและเป็นการเสริมสร้างสติปัญญาให้ผู้เรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น อภิปรายแล้วสรุป วิธีสอนแบบนี้เหมาะสำหรับนักเรียนที่ชอบใช้ความคิดค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งต่างๆ การตั้งคำถามวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดระดับสูงและเป็นคนมีเหตุผล ผู้เรียนไม่เพียงแต่จดจำความรู้ ข้อเท็จจริงได้อย่างเดียว แต่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหา วิเคราะห์ และประเมินสิ่งที่ถามได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสาระสำคัญของเรื่องราวที่เรียนได้อย่างถูกต้องและกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาข้อมูลมาตอบคำถามด้วยตนเอง ในทางการพยาบาลผู้สอนสามารถตั้งคำถามในการสอนภาคปฏิบัติในขณะที่มีการอภิปรายหรือประชุมปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับผู้ป่วย การสอนและนิเทศข้างเตียงผู้ป่วย รวมถึงอาจจะมีการนำผู้ป่วยเข้ามามีส่วนร่วมในการถามและตอบคำถามซึ่งจะเกิดประโยชน์ในการฝึกภาคปฏิบัติเป็นอย่างมาก

5) จัดประสบการณ์จริงให้นักศึกษาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจากสถานการณ์จริงซึ่งเป็นปัญหาในระดับที่สูงขึ้น การจัดประสบการณ์จริงเป็นสิ่งสำคัญสอดคล้องกับการประเมินผลการวิจัยเชิงมหภาคที่พบว่า กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาศรัทธาและวิริยะ (self-concept strategies) สามารถเพิ่มความรู้ได้สูงสุด (Marzano, R. J., & Kendall, J. S., 2007) และการปฏิบัติจริงจะส่งผลที่เชื่อมโยงถึงมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ในเรื่องนวัตกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนแบบศูนย์การเรียน การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบเรียนรู้ร่วมกัน และการเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการออกแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการเรียนเชิงรุก การนำนักศึกษาออกไปนอกพื้นที่ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริงและใช้เครื่องมือในการกระตุ้นระบบการคิดและการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้ ตัวอย่างเช่น ในการเรียนการสอนภาคทฤษฎีวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันการเจ็บป่วย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง ที่ให้นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 ออกไปค้นหาข้อมูลทางสุขภาพของ 4 กลุ่มวัย ในชุมชน คือ วัยเด็ก วัยรุ่น

วัยผู้ใหญ่และวัยผู้สูงอายุ โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นและคำถามที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพของบุคคลทั้ง 4 ช่วงวัยในสถานการณ์จริง ซึ่งจะเป็นปฐมบทในการต่อยอดความรู้ของผู้เรียนในด้านการสร้างเสริมสุขภาพในระบบครอบครัว และอาจจะส่งผลต่อการเป็นนักสร้างสุขภาพในระดับครอบครัวในอนาคตได้

อุดมการณ์แห่งครูใน ศตวรรษที่ 21 (Teacher As Coach And Facilitator) จะต้องไม่ทำตนเป็น “ผู้รู้” แต่เน้นตั้งคำถามให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าหรือทดลองปฏิบัติเพื่อหาคำตอบเอง และสร้างความท้าทาย กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใคร่รู้และชวนขยายอดทนหาคำตอบ เพราะในชีวิตจริงผู้สอนไม่สามารถสอนทุกๆ สิ่งให้กับผู้เรียนได้ครบถ้วน สำหรับการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) นั้น มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ ประสบการณ์ การใคร่ครวญด้วยวิจารณญาณ วาทกรรมที่เกิดจากการใคร่ครวญและการกระทำ (Mezirow, Jack., Taylor, Edward W. (2009) โดยการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจะนำไปสู่การสร้างความคิดเชิงวิเคราะห์ การสะท้อนคิด การเปิดมุมมองใหม่เพื่อนำไปสู่การตีความในความหมายใหม่ ซึ่งปัจจัยที่นำไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง คือ สิ่งท้าทายสำหรับอาจารย์ที่สอนทั้งการใช้คำถามที่ท้าทายเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมความรู้จากประสบการณ์ชีวิตซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในวิชาการจัดการเรียนรู้ ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานหลังการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดการเรียนรู้ (Siriporn Srichantha, 2017) แสดงว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจากสถานการณ์จริงผ่านการใช้โครงงานเป็นฐานมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5.บทสรุป

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์จริงเป็นตัวกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการปฏิบัติจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมโดยสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาไทย 4.0 ที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีคุณภาพสูงด้วยระบบการศึกษา ดังนั้นการปรับระบบคิดของผู้เรียนด้วยการยึดหลักธรรมะโดยเฉพาะหลักพอละ 5 ที่ส่งเสริมให้เกิดการควบคุมตนเอง การตระหนักรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยการค้นพบด้วยตนเองด้วยการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์และการคิดอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการปรับเปลี่ยนระบบการสอนที่เน้นบทบาทผู้สอนในกระตุ้นความรู้และกระบวนการคิดผู้เรียนจึงมีความสำคัญ

References

- Boromrajonani College of Nursing Nakorn Lampang. (2015). *Knowledge Management & Academic Problems of Nursing Students*. Lampang: BCNLP.
- Khan, S. (2008). Model-Based Teaching as a Source of Insight for The Design of a Viable Science Simulation. *Technology Instruction Cognition and Learning*. 6, 63-78.
- Marzano, R. J., & Kendall, J. S. (2007). *The New Taxonomy of Educational Objectives*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Corwin Press. San Francisco, CA. Jossey-Bass.
- Sang Chotboon, Prayoon Boonchai and Sumran Kumjudpai. (2017). Development of Enrichment A Curriculum to Enhance Health Literacy for Primary Students Based on The Concepts of Participatory Learning and Self-Regulated Learning. *Journal of MCU Peace Studies*.6 (Special Issue).323-333.
- Siripat Jessasaviraj. (2016). *Backward Design Learning Management Design*. Bangkok: Faculty of Education Ramkhamhaeng University.
- Siriporn Srichantha. (2017). Project Based Learning in Instructional Methodology and Management in Mathematics 1 Course for Bachelor's Degree Students of the Faculty of Education in Mathematics at Loei Rajabhat University. *Journal of MCU Social Science Review*,6 (1),127-139.
- Thaworn Lorga et al. (2007). *Doctrine of Learning Through Activities*. Lampang: Boromrajonani College of Nursing Nakorn Lampang.
- Vichai Wongyai and Marut Pataphon. (2015). *Coaching Paradigm to Enhance Learning*. Bangkok: Charansanit Wong Printing.
- Vicharn Panich. (2015). *Enjoy Learning in The 21st Century*. Nonthaburi: SR Printing Mass Products.